

Piskač iz Hamelina (Boštjan Lah)

Človek proti izrojeni instituciji

Noriyuki Sawa po motivih starodavne legende: Piskač iz Hamelina. Režiser in avtor likovne podobe: Noriyuki Sawa; avtor glasbe, glasbenik in igravec: Klemen Bračko; asistentka režiserja: Elena Volpi; igralka: Barbara Jamšek. Ogled: 10. novembra 2013

BARBARA GAVEZ VOLČJAK

Ni presenetljivo, da so se nekatere zgodbe v enaki ali podobni obliki razvile v vseh svetovnih kulturah in se ohranile do danes. Govorijo namreč o univerzalnih temah, izhajajočih iz človekove narave in njegovih dejanj. Tako naj bi tudi pripoved o Piskaču iz Hamelina temeljila na resničnem dogodku, izginotju otrok iz mesta Hamelin v 13. stoletju, njeno temeljno sporočilo pa je brezčasna uničevalna moč krivičnosti in pohlepa, človeku očitno imanentnih lastnosti.

Brezčasnost in vseprisotnost te razmeroma enostavne ideje – o človeku, ki mu za delo najprej obljubi nagrado, pa mu jo nato odrečejo in se zato maščuje – je režiser Noriyuki Sawa izrazil s precej abstraktno likovno in jezikovno podobo. Scena je enostavna: paravan je v bistvu ogrodje postelje, pokrajina je vzorec na posteljnem pregrinjalu, lutke so lahko vodljive marionete, njihova govorica je zreducirana na nekaj temeljnih besed, bolj onomatopoeičnih izrazov. Nekoliko konkretnejša sta podoba in ravnanje glavnega antagonista dogajanja, pohlepnega in zlobnega župana, tudi fizično precej večjega od lutk meščanov, ki daje ton prvemu delu uprizoritve. Celó brez režiserjevega priznanja, da je bil priča

lanskim mariborskim vstajam, bi ta lik zlahka povezali s kakšno pogoltno, izrojeno institucijo kjerkoli po svetu. Ravnanje župana in meščanov pa odpira še druga tematska polja: megalomanstvo, požrešnost v vseh pogledih in posledično ogroženost narave oziroma varovanje okolja.

Protagonist dogajanja, antipod izmaličenim in (dobesedno) izpraznjenim lutkam, pa je človek v vsej svoji veličini, ki mu ogrinjalo daje še dodatno dostojanstvenost. Piskač, ki mu župan obljubi nagrado, če iz mesta prežene nadležno mišjo zalego, prav tako ni zgovoren, vse povejo čisti in natančni gibi. Režiser nam je prihranil edino izvorno tragičen konec, saj je izginotje otrok zamenjalo pomenljivo pregrinjanje lutk z ogrinjalom – zemljo. Verjeti v tolikšno moč Človeka bi tako lahko imelo katarzičen učinek, a žal nas vsakdan uči, da je takih piskačev ali žvižgačev, ki bi se dejansko uspešno uprli institucijam, bore malo.

V nasprotju s spektakularno lansko uprizoritvijo Ribič Taro istega režiserja, na Češkem živečega Japonca Sawe, je Piskač iz Hamelina bolj komoren in resnejši, morda celo nekoliko bolj inovativen v izrazu, a zato zahtevnejši. Zlasti izvedbeno, poleg igralkе Barbare Jamšek je na odru prisoten le avtor in izvajalec glasbe Klemen Bračko, večč (vsaj po videnem sodeč) violine, kitare, bobna in najbrž še česa, kar smo v osredotočenosti na dogajanje spregledali. Glasba je namreč enakovredni element uprizoritve, saj v marsičem ne le nadomešča, ampak smiselno zamenjuje govor. Kot rečeno, pa je režiserjeve zamisli zelo posrečeno izvedla Jamškova, ki zna biti redovedna miška, nenasitni župan in odločni Piskač, vse enako prepričljivo in z dovolj energije. Piskač iz Hamelina je gotova ena tistih predstav, ki poleg otrok intenzivno nagovarjajo tudi odrasle in ponujajo poleg estetskega doživetja (otrokom seveda ob pravilnem vodenju) tudi pomembno duhovno refleksijo.